

Съобщение до медиите

Вятърната енергия на брега и в морските територии ще намали цените на електроенергията и ще спомогне за балансирането на пазара

Техническият потенциал за вятърна енергия в българския участък на Черно море се оценява на 116 ГВт

21 ноември 2024, София. – В първите по-студени дни на ноември цените на електроенергията се повишиха, което за пореден път отключи вълна от пропаганда, целяща да всее страх у българското общество за сигурността на доставките и да внуши, че въглищните централи следва да се запазят на всяка цена.

Подобни послания отклоняват вниманието от нуждата спешно да се ускори декарбонизацията на електроенергийния сектор, като се отключи огромния потенциал на вятърната енергия в България както на брега, така и в морските пространства. Вятърните електроцентрали ще спомогнат за балансирането на огромния брой нови фотоволтаични централи в България, докато се въведат необходимото количество мощности за съхранение на електроенергия.

Електроенергията от вятърната енергия е по-евтина от средните цени на пазара на едро в България и региона. Тя пряко ще замести нуждата от използването на много по-скъпите местни въглищни централи или вноса на електроенергия, произведена от газовите централи в Гърция.

На сушата България може да изгради минимум 10 ГВт вятърни електроцентрали, като съществуват вече проекти поне за половината от този потенциал. Тяхното осъществяване е блокирано от масирана информационна и политическа кампания, организирана от про-руски мрежи за влияние, които се възползват от насаждането на нерационални стракове у местните общности.

От друга страна, вятърната енергия в морските пространства на Черно море ще даде възможност на България да отключи потенциала на една нова индустрия, която не само

ще подобри енергийната сигурност на страната, ще ускори енергийния преход, но и **ще създаде огромна добавена стойност за регионалната черноморска икономика.**

Според настоящите, до голяма степен консервативни прогнози, Полша, Хърватия, Румъния и България имат потенциал да осъществят проекти за вятърни централи в морските пространства с общ капацитет от 15 ГВт до края на десетилетието. Освен това очакванията са за изграждането на общо около 40 ГВт капацитет до 2050 г., което все още представлява малък дял от целта от 300 ГВт, включена в *Стратегията на ЕС за офшорна възобновяема енергия.*

За развитието на сектора е необходимо създаването на прозрачна и последователна регулаторна рамка, която да насърчи инвеститорите да разработят конкретни проекти, както и да бъдат преодолени техническите пречки, свързани с развитието на електропреносната мрежа и пристанищната инфраструктура. Необходима е и целенасочена информационна кампания, която да противодейства на широко разпространените митове за негативното въздействие на офшорния вятър върху природата и биоразнообразието, които подкопават обществената приемственост към развитието на сектора.

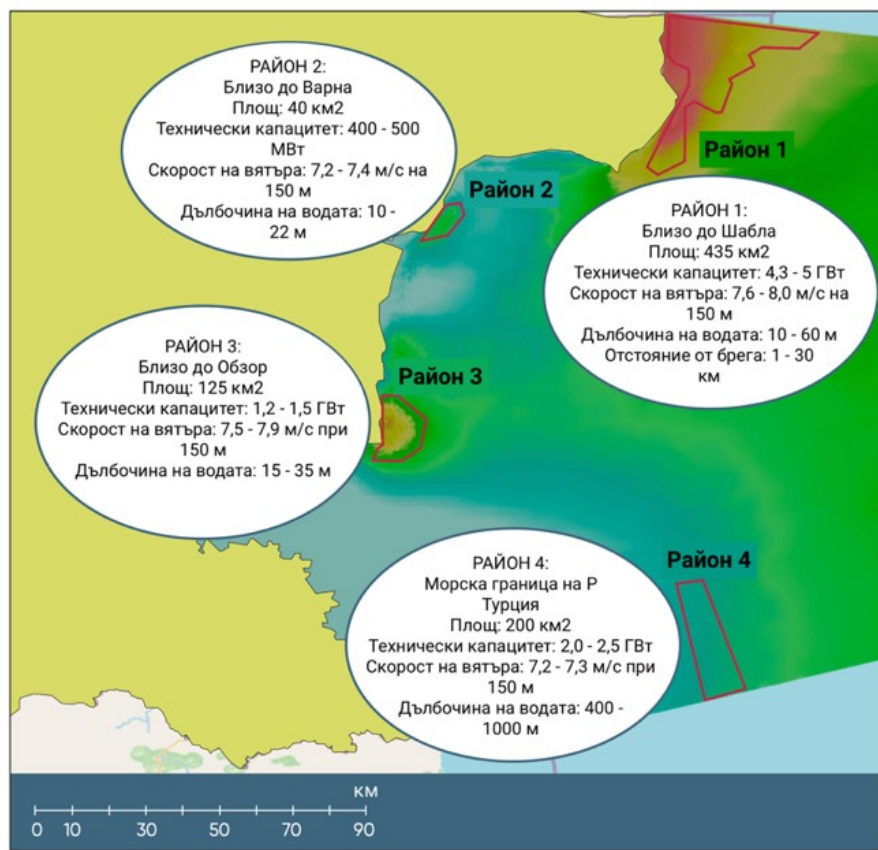
Това са някои от основните изводи от най-новия анализ на Центъра за изследване на демокрацията, който обрисова една възможна **„Стратегическа рамка за офшорната вятърна енергия в Черно море“**. Центърът представи основните заключения по време на кръгла маса в **София на 21 ноември 2024 г.**, с участието на водещи политици, представители на бизнеса и експерти в сферата на вятърна енергия, сред които **Делян Добрев**, председател на Комисията по енергетика към 50-тото Народно събрание на Република България, **Ана Милянович Русан**, управител на програмата за офшорна енергия и природа, Renewables Grid Initiative, **Марта Стурзану**, експерт, Румънска вятърна асоциация, **Мурат Дурак**, председател, Турска асоциация за офшорен вятър, и **Бърнд Окълс**, технически директор за възобновяемите ресурси, ERM.

Като бави приемането на регулаторна рамка за вятърната енергия в морските пространства, България изостава от Румъния, Гърция и Турция, които имат ясна дългосрочна визия и конкретни цели за изграждането на вятърни централи в морските пространства. **Румъния**, която вече има приет специален закон за офшорния вятър и е в процес на изготвянето на търговите процедури за отдаване на концесия на най-перспективните зони за разработване, като очакванията са, че до 2035 г. ще бъдат изградени между 3 до 7 ГВт мощности в Черно море. **Турция** също наскоро публикува детайлна пътна карта за разработване на вятърни електроцентрали в морските пространства, която предвижда изпълнението на офшорни проекти от до 7 ГВт до 2040 г. **Гърция** е в най-напреднал етап на развитие на сектора. Правителството прие специален закон за вятърните централи в морските пространства през 2023 г., публикува стратегия за въвеждане в експлоатация на минимум 1.9 ГВт централи до 2030 г. и очаква да открие първия концесионен търг за 6 перспективни зони през 2027 г.

По време на събитието беше обсъден и приетия на първо четене в началото на 2024 г. цялостен проект на *Закон за възобновяемите енергийни източници в морските пространства*. Проектозаконът ще координира правомощията на органите, които регулират различните етапи от изпълнението на проектите за вятърна енергия в морето, включително планиране, изграждане, експлоатация и извеждане от експлоатация на съоръженията. Законът ще осигури надеждна пазарна среда и ще привлече опитни компании от най-развитите пазари в Европа. Той ще гарантира, че българското правителство ще е в състояние да развива районите с най-добър естествен потенциал за вятърна енергия в българския участък на Черно море при най-ниски разходи за обществото и по най-устойчив начин.

Центърът е направил [проучване](#) на четири зони в българската акватория на Черно море, които биха били подходящи за потенциално разработване на офшорни вятърни проекти. Районът с най-голям вятърен ресурс, с по-малка дълбочина и липса на конфликти със съществуващи екологични зони и транспортни маршрути е над 400 квадратни километра край Шабла, където потенциално могат да бъдат инсталирани вятърни централи с капацитет от 4.3 до 5 ГВт.

Фигура 1. Избрани перспективни райони за разгръщане на офшорни вятърни проекти в България

Източник: Център за изследване на демокрацията

България трябва да определи национална цел за развитие на офшорната вятърна енергия, за да привлече инвестиционен интерес към конкретните перспективни зони в Черно море. Тази цел следва да бъде включена в актуализирания ИНПЕК, като се изготви подробен график с конкретни етапи, политически мерки и механизми за финансиране. Специалният закон ще определи ясно задълженията и отговорностите на всички държавни институции, за да се гарантира предвидима, дългосрочна рамка на взимане на решения, които съпътстват осъществяването на един проект за вятърна централа в морските пространства.

От ключово значение е да се даде рамка за откриване на търгови процедури за отдаване на концесия на зоните с най-голяма перспектива, като конкурсите да са обвързани с механизми за управление на финансовия риск, като договорите за разлика, залегнали в основата на европейската реформа на електроенергийния пазар от 2022 г., която цели да се намали волатилността и пиковите равнища на цените. Подобни инструменти, които са включени в повечето регулаторни рамки за развитие на офшорната индустрия в Европа, включително и в Румъния, ще са необходими и за привличането на интереса на най-големите компании в сектора.

При очаквана среднопретеглена цена на производството на електроенергия от вятърни централи в Черно море от около 90-100 евро/МВтч, те ще осигурят по-евтини доставки за електроенергийната борса в периодите на недостиг и пикови равнища на цените, като не само, че не биха имали нужда от държавна подкрепа, а по-скоро ще допринасят за финансовата устойчивост на Фонда за сигурност на електроенергийната система (ФСЕС).

По време на събитието **Делян Добев** постави фокус върху ключовото значение на инвестициите в офшорни проекти за осигуряване на устойчивото икономическо развитие на региона и за набавянето на достатъчно мощности за производство на електроенергия през зимните месеци.

Марта Стурзану сподели опита на Румъния при приемането на специална регулаторна рамка за офшорен вятър, като наблегна, че страната работи по пътна карта с конкретни цели и крайни срокове за реализирането на проучвателни и тръжни процедури, оценяващи проектите не само по критерия най-ниска цена, но и чрез некономически критерии, като влияние върху критичната инфраструктура, киберсигурност и синергия с други технологии за производство и съхранение на възобновяема енергия.

Ана Милянович Русан наблегна на това, че България и Румъния поучат от опита на зрелите пазари за необходимостта от координирани действия по отношение на изпълнението на мерки за управлението на екологичните рискове.

Мурат Дурак беше на мнение, че офшорният вятърен сектор следва да се развива в регионално направление като например планирането на обща пристанищна и

електропреносна инфраструктура, създаването на регионални вериги на доставките и отключването на свързаните индустрии със сектора.

Бернд Окелс заяви, че е от изключително значение националните и местните власти да проведат активна информационна кампания да преодолеят съпротивата от местните общности, които чрез добра координация на своите протестни действия успяват да блокират много проекти из цяла Европа. Конкуренцията за привличане на офшорни инвеститори трябва да се възприеме като конкурс по красота, при който всяка държава представя най-ясна и последователна регулаторна рамка за управление на сектора.

Участниците в кръглата маса се обединиха около тезата, че разгръщането на офшорната вятърна енергия в Черно море носи огромни технически, икономически, социални и екологични ползи. Развитието на сектора в Черно море е от ключово значение за ускоряване на декарбонизацията на енергийния сектор в България и региона, да подобри енергийната сигурност и да стимулира модернизацията на местната икономика.

* * *

Мисията на Центъра за изследване на демокрацията е „изграждането на мостове между науката и политиката“. Центърът е независим, интердисциплинарен аналитичен институт, който съчетава широк спектър от знания, умения и възможности. Работата му в редица обществено-икономически области е свързана с изследвания, анализи и препоръки за подобряване на националните и европейските политики. За повече информация посетете www.csd.eu.

За повече информация:

Симона Недялкова
simona.nedyalkova@csd.eu

Център за изследване на демокрацията
1113 София, България
Ул. „Александър Жендов“ 5
csd@csd.eu